

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА

Година **LXII**
Број 14/2026

Бачка Паланка
15. јул 2026. године

137

На основу члана 20. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, број 30/2018), члана 20. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/2007,83/2014-др. закон, 101/2016-др. закон, 47/2018 и 111/2021-др. закон) и члана 40. тачка 6. Статута Општине Бачка Паланка („Службени лист Општине Бачка Паланка“ број 9/2019 и 15/2023), Скупштина општине Бачка Паланка, на својој 22. седници, одржаној дана 15. јула 2026. године, донела је

О Д Л У К У

о усвајању Локалног акционог плана за популациону политику 2026-2028.

Члан 1.

Одлуком о усвајању Локалног акционог плана за популациону политику 2026-2028. (у даљем тексту: Одлука) усваја се Локални акциони план за популациону политику 2026-2028., у предложеном тексту и чини њен саставни део.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Општине Бачка Паланка“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
БАЧКА ПАЛАНКА
БРОЈ: II-016-14/2026
ДАНА: 15. јула 2026. године
БАЧКА ПАЛАНКА

Председник
Скупштине општине,
Милан Чавић, с.р.

Општина Бачка Паланка

Локални акциони план за популациону политику

2026 – 2028

Реч председника општине

Општина Бачка Паланка је локална самоуправа која предузима низ мера усмерених на унапређење квалитета живота својих грађана у свим областима и подизању њиховог животног стандарда. Посебну пажњу посвећујемо дефинисању и спровођењу мера пронаталитетне политике и политике подршке породици. Општина Бачка Паланка је на такмичењу под називом „Мој град/општина је моја породица“ које је одржано у оквиру манифестације „Дани породице“ у Перлезу 2022.године освојила прво место, јер је препозната као локална самоуправа која спроводи читав низ пронаталитетних мера и мера које се тичу заштите породице и тиме доприноси побољшању положаја породица које живе на територији наше општине. У жељи да будемо још боља локална самоуправа која је посвећена својим грађанима, уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова приступили смо изради Локалног акционог плана за популациону политику за период 2026-2028.године. Овим стратешко-планским документом желимо да и у будућности наставимо са системским приступом решавању проблема негативног природног прираштаја на територији наше општине, кроз континуирано спровођење постојећих мера и дефинисање нових мера популационе политике, а у складу са расположивим финансијским средствима. Мере које су предвиђене овим стратешко-планским документом представљају важан инструмент социјалне и популационе политике, као и инструмент укупне бриге о деци и породици. Пружањем адекватне подршке породицама локална самоуправа улаже у своју будућност.

Председник општине
Бранислав Шушница

САДРЖАЈ:

Реч председника општине	
1. Увод	
2. Правни оквир	
3. Сврха и значај ЛАП-а	
4. Методологија израде ЛАП-а	
5. Географски положај општине Бачка Паланка	
6. Социо-економске карактеристике општине Бачка Паланка	
7. Деск анализа демографске ситуације	
8. Анализа примарних података	
8.1 Анализа примарних података прикупљених од институција	
8.1.1 Перцепција демографске ситуације у општини	
8.1.2 Кључни узроци ниског наталитета	
8.1.3 Постојеће активности институција	
8.1.4 Препоруке и предлози институција	
8.2 Анализа примарних података прикупљених од грађана	
9. Увод у SWOT анализу	
10. Стратешки и општи циљеви	
10.1 Стратешки циљ	
10.2 Општи циљеви	
10.3 Повезаност циљева и идентификованих проблема	
10.4 Повезаност циљева са SWOT анализом	
11. Оперативни оквир ЛАП-а	
11.1 Преглед општих циљева и мера	
12. Имплементација ЛАП-а за популациону политику 2026–2028	
12.1 Институционални оквир	
12.2 Фазе имплементације (2026–2028)	
12.3 Финансирање мера	
12.4 Улога партнера и сарадња	
12.5 Праћење, извештавање и евалуација	
12.6 Корективне мере и одрживост	
13. Закључак	

1. Увод

Локални акциони план за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 (у даљем тексту: ЛАП) представља стратешко-плански документ којим се дефинише свеобухватан и систематичан приступ демографским изазовима са којима се општина суочава. Полазећи од чињенице да демографска кретања имају директан и дугорочан утицај на укупан друштвени, економски и просторни развој локалне заједнице, ЛАП је усмерен ка стварању услова за очување и унапређење демографског потенцијала општине Бачка Паланка.

У савременим друштвеним околностима, популациона политика превазилази уски оквир подстицања рађања и обухвата широк спектар мера које се односе на квалитет живота становништва, социјалну сигурност, доступност јавних услуга, економске могућности, као и услове за останак и повратак становништва. Управо из тог разлога, ЛАП је конципиран као интегрални документ који повезује демографске циљеве са локалним развојним политикама у областима социјалне заштите, здравства, образовања, запошљавања, становања и руралног развоја.

Израда ЛАП-а за период 2026–2028 заснива се на анализи постојећег стања, идентификованих изазова и потенцијала општине Бачка Паланка, као и на резултатима примарних истраживања спроведених међу грађанима, институцијама и представницима локалне самоуправе. Посебан значај дат је укључивању локалне заједнице у процес планирања, како би предложене мере одговарале стварним потребама становништва и биле спроводиве у пракси.

ЛАП представља основ за планирање и координацију активности различитих актера на локалном нивоу. Његова примена треба да допринесе стварању стабилнијег и подстицајнијег окружења за живот, рад и породично планирање, чиме се стварају предуслови за дугорочни и одржив развој општине Бачка Паланка.

2. Правни оквир

Правни основ за израду Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 утемељен је у важећем законодавству и стратешким документима Републике Србије, Аутономне покрајине Војводине и локалне самоуправе. Овај оквир дефинише надлежности, права и обавезе институција, као и могућности локалне самоуправе да креира и спроводи мере усмерене на унапређење демографских кретања и квалитета живота становништва.

На националном нивоу, кључну правну основу представља **Закон о финансијској подршци породици са децом**, којим се уређују облици материјалне и институционалне подршке породицама, укључујући родитељски додатак, једнократне помоћи за новорођенчад, накнаде за време породилског и родитељског одсуства, као и друга права која имају директан утицај на одлуке о рађању и услове за подизање деце. Овај закон представља један од темељних инструмената државне популационе политике и полазну основу за надградњу локалних мера подршке породицама.

Закон о локалној самоуправи обезбеђује правни оквир за активно учешће општина у креирању и спровођењу политика од значаја за становништво. Овим законом дефинисана је надлежност општине у областима социјалне заштите, образовања, здравства, омладинске политике, економског развоја и унапређења квалитета живота, што општини Бачка Паланка

омогућава да самостално планира и реализује мере популационе политике у складу са локалним потребама.

Значајан сегмент правног оквира чини и **Закон о социјалној заштити**, који уређује систем социјалних услуга и мера подршке за појединце и породице у стању социјалне потребе. Посебан значај овог закона у контексту популационе политике огледа се у његовом фокусу на превенцију социјалних ризика, рано препознавање потреба породица, као и развој локалних услуга подршке за децу, младе, самохране родитеље, труднице, старија лица и друге осетљиве категорије становништва.

Од стратешких докумената на националном нивоу, ЛАП је усклађен са **Стратегијом подстицања рађања за период 2023–2033**, која поставља дугорочни оквир за јачање подршке породицама, унапређење репродуктивног здравља и побољшање услова за живот младих породица. Ова стратегија посебно истиче значај улоге локалних самоуправа у примени популационе политике, наглашавајући потребу за мерама прилагођеним специфичностима локалних заједница. ЛАП општине Бачка Паланка представља инструмент за оперативну примену ових приоритета на локалном нивоу.

У контексту старења становништва, релевантан документ је и **Национална стратегија о старењу**, која наглашава значај активног и здравог старења, унапређења услуга за старија лица и јачања међугенерациске солидарности. С обзиром на демографску структуру општине Бачка Паланка и растући удео старијег становништва, ова стратегија представља важан оквир за планирање мера усмерених на побољшање квалитета живота и социјалне укључености старијих суграђана.

На покрајинском нивоу, значајну улогу имају документи Аутономне покрајине Војводине, пре свега **Покрајински програм за подршку популационој политици**, којим се дефинишу приоритети и финансијски механизми за подршку локалним самоуправама. **Покрајински секретаријат за демографију и социјалну политику** има кључну улогу у подршци изради и спровођењу локалних акционих планова, а чињеница да је израда ЛАП-а финансијски подржана од стране Секретаријата указује на препознавање демографских изазова у општини Бачка Паланка и потребу за системским приступом њиховом решавању.

Поред наведеног, ЛАП је усклађен са **Националном стратегијом за младе**, која истиче значај унапређења услова за живот, образовање, запошљавање и друштвени ангажман младих. Имајући у виду изазове миграције младих и одлива радно способног становништва, ова стратегија представља важан основ за дефинисање локалних мера усмерених на задржавање младих и стварање услова за оснивање породице у општини Бачка Паланка.

Кључни оквир за планирање мера у ЛАП-у чине и стратешки документи у области социјалне политике, укључујући **Стратегију социјалне заштите**, **Стратегију деинституционализације**, као и релевантне секторске политике у области образовања, здравства и становања, које наглашавају развој локалних услуга, превентивни приступ и доступност подршке свим категоријама становништва.

Приликом израде ЛАП-а коришћени су и подаци и смернице из кључних локалних стратешких докумената општине Бачка Паланка, пре свега **Плана развоја општине Бачка Паланка 2022–2030** и **Локалног акционог плана за младе 2024–2027**. Ови документи обезбедили су увид у локалне развојне приоритете, идентификоване проблеме и постојеће мере, чиме је обезбеђена усклађеност ЛАП-а са ширим развојним оквиром општине.

3. Сврха и значај ЛАП-а

Сврха Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 јесте успостављање јасног и реалног оквира за системско и координисано деловање у области популационе политике. ЛАП има за циљ да одговори на идентификоване демографске изазове кроз планирање мера које су прилагођене локалном контексту и потребама становништва.

Значај ЛАП-а огледа се у његовој улози као документа који повезује различите јавне политике и омогућава њихово усаглашено деловање. Кроз ЛАП се дефинишу приоритети, циљне групе и мере које доприносе унапређењу услова за живот породица, задржавању младих, подршци старећем становништву и јачању социјалне сигурности.

ЛАП такође представља основу за планирање и рационално коришћење финансијских ресурса, како из буџета општине, тако и из других извора финансирања. Његово постојање омогућава општини Бачка Паланка да систематично приступи финансирању мера популационе политике и да унапреди своје капацитете за коришћење спољних извора подршке.

Поред тога, ЛАП има значајну улогу у унапређењу транспарентности и одговорности у планирању и спровођењу мера, као и у јачању поверења између локалне самоуправе, институција и грађана. Као такав, ЛАП представља важан инструмент за дугорочно и одрживо деловање у области популационе политике.

4. Методолошки приступ

Израда Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 заснована је на свеобухватном методолошком приступу који комбинује анализу секундарних и примарних података, као и консултативни процес са релевантним актерима. Циљ оваког приступа био је да се обезбеди поуздана и реална основа за дефинисање циљева и мера ЛАП-а.

Прва фаза методолошког приступа обухватила је анализу секундарних података, укључујући преглед правних и стратешких докумената, као и анализу званичних статистичких података и демографских показатеља. Ова анализа омогућила је сагледавање општих трендова и њиховог утицаја на локални ниво.

Друга фаза обухватила је прикупљање и анализу примарних података од општине Бачка Паланка и надлежних институција, што је омогућило увид у постојеће мере, капацитете и изазове у њиховој примени. Посебан значај имала је анализа примарних података прикупљених од грађана путем анкета, које су пружиле детаљан увид у њихове потребе, ставове и приоритете.

Сви прикупљени подаци интегрисани су у јединствен аналитички оквир, који је послужио као основ за дефинисање стратешких и оперативних циљева ЛАП-а. Оваквим методолошким приступом обезбеђена је утемељеност предложених мера и њихова усклађеност са реалним потребама и капацитетима општине Бачка Паланка.

5. Географски положај општине Бачка Паланка

Општина Бачка Паланка налази се у северозападном делу Републике Србије, у оквиру Аутономне покрајине Војводине, и административно припада Јужнобачком управном округу. По свом географском положају, општина заузима значајно место у

простору Бачке, али делом и Срема, што је чини просторном и функционалном везом између различитих природних и друштвено-економских целина у Војводини. Центар општине је насељено место Бачка Паланка, које представља административно, економско и саобраћајно средиште ширег подручја.

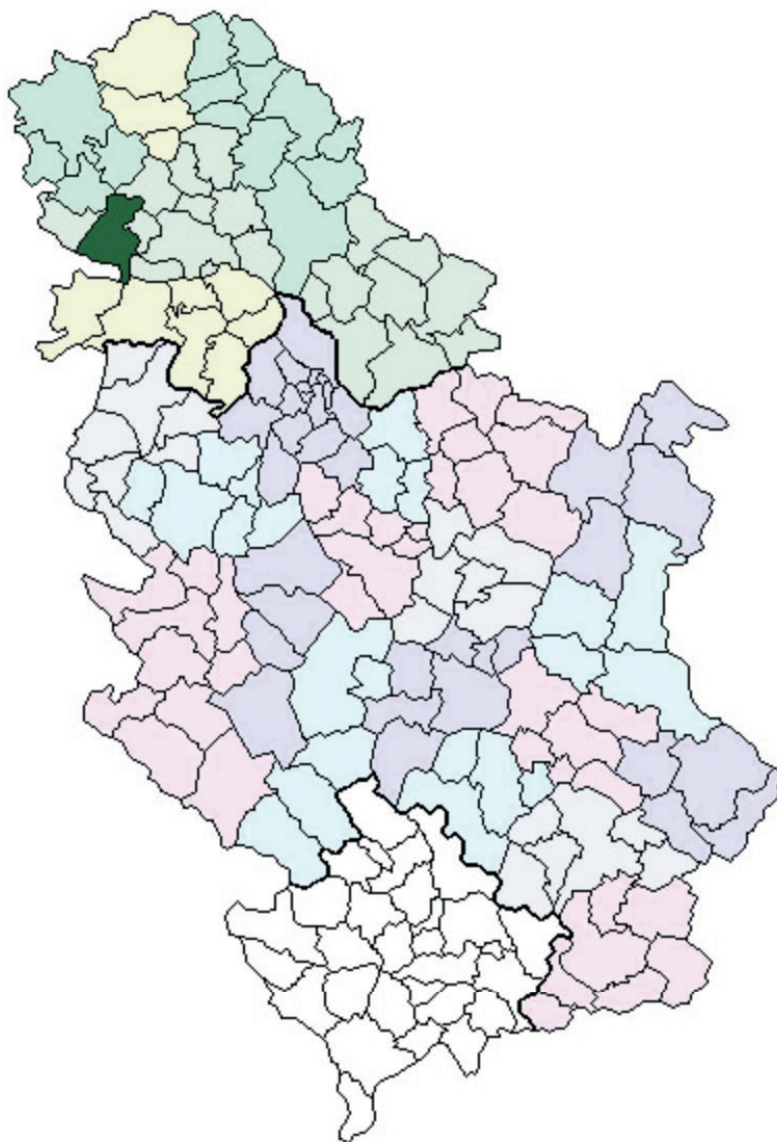
Територија општине простире се на површини од приближно **579 km²**, што је сврстава међу веће општине у АП Војводини. Простор општине обухвата укупно **14 насељених места**: Бачка Паланка, Челарево, Гајдобра, Нова Гајдобра, Пивнице, Деспотово, Силбаш, Параге, Обровац, Товаришево, Младеново, Карађорђево, као и Нештин и Визић. Већина насеља налази се у Бачкој, на левој обали реке Дунав, док су насеља Нештин и Визић смештена у Срему, на обронцима Фрушке горе, на десној обали Дунава

Река **Дунав** представља један од најзначајнијих природно-географских елемената општине Бачка Паланка и има изузетан утицај на њен просторни развој. Дунав не само да формира природну границу између Бачке и Срема, већ и значајно доприноси развоју пољопривреде, саобраћаја, туризма и рекреације. Повољан положај уз један од најважнијих европских пловних путева представља значајан потенцијал за даљи економски и туристички развој општине.

Природне карактеристике територије општине одликују се претежно равничарским рељефом у бачком делу, док се у сремском делу јавља брежуљкаст терен Фрушке горе, што додатно доприноси просторном и пејзажном диверзитету. Земљиште је високог квалитета, а доминантан тип је **чернозем**, што општину Бачка Паланка чини једним од значајних пољопривредних подручја у Војводини. Пољопривредно земљиште заузима око **84% укупне површине општине**, док шуме покривају око **5,4% територије**, при чему су шумске површине углавном концентрисане у зони Фрушке горе и уз приобаље Дунава.

Саобраћајни положај општине Бачка Паланка додатно доприноси њеној повезаности са ширим окружењем. Територијом општине пролазе важни регионални и локални путни правци који омогућавају повезаност са Новим Садом, Бачом, Бачким Петровцем и другим центрима Јужнобачког округа. Близина међународне границе са Републиком Хрватском, као и положај у ширем дунавском региону, представљају додатни просторни потенцијал за прекограничну сарадњу и развој.

Географски положај општине Бачка Паланка, у комбинацији са природним ресурсима, величином територије и структуром насеља, има значајан утицај на демографска кретања, просторну расподелу становништва и доступност услуга. Изражена разурђеност насељене мреже, као и разлике између урбаних и руралних подручја, представљају важан фактор који се мора узети у обзир приликом планирања мера популационе политике и унапређења квалитета живота становништва на територији целе општине.

Општина Бачка Паланка на мапи Републике Србије

6. Социо–економске карактеристике општине Бачка Паланка

Социо–економске карактеристике општине Бачка Паланка представљају важан оквир за разумевање демографских кретања и планирање мера популационе политике. Општина Бачка Паланка спада у групу развијенијих општина у Аутономној покрајини Војводини и по степену развијености сврстана је у **I групу**, односно налази се изнад републичког просека развијености. Према подацима из Плана развоја, општина се убраја међу десет најразвијенијих општина у АП Војводини, што представља значајан потенцијал за задржавање становништва и унапређење квалитета живота.

Привредна структура општине Бачка Паланка је разноврсна и ослања се на дугу традицију индустријске производње, пољопривреде и прерађивачких делатности. У индустријском сектору заступљена су велика привредна друштва, али и значајан број малих

и средњих предузећа, посебно у областима прерађивачке индустрије, производње хране и пића, електроинсталационе опреме и других делатности. Поред индустрије, пољопривреда представља један од стубова локалне економије, са доминантном ратарском производњом, уз присутно, али мање заступљено сточарство и повртарство.

Према подацима достављеним од стране општине, на територији Бачке Паланке живи **48.265 становника**, што општину сврстава међу средње велике локалне самоуправе у Војводини.

Старосна структура становништва указује на изражене демографске изазове: удео становништва старости 65 и више година износи **23,5%**, док деца узраста 0–14 година чине **14,42%** укупног становништва. Радно способно становништво (15–64 године) чини **62,08%**, што указује на постепено старење популације и смањење демографске базе за будући развој.

Табела: Старосна структура становништва општине Бачка Паланка

Старосна група становништва	Удео у укупном становништву (%)
Деца (0–14 година)	14,42 %
Радно способно становништво (15–64 године)	62,08 %
Старије становништво (65+ година)	23,50 %

Подаци о породичној структури додатно указују на изазове у области популационе политике. Према подацима Пописа 2022, на територији општине постоји **14.036 породица**, са укупно **15.249 деце**, при чему је просечан број деце по породици **1,1**. Само **9.617 породица** има једно или више деце, а просечан број деце у породицама са децом износи **1,6**. Број породица са троје и више деце износи **1.002**, док је број породица типа „мајка са децом“ и „отац са децом“ укупно **2.949**, што указује на значајан удео једнородитељских породица.

На тржишту рада, према подацима Националне службе за запошљавање, у општини Бачка Паланка је евидентирано **2.991 незапослено лице**, од чега **1.695 жена**, што указује на потребу за даљим јачањем мера запошљавања, посебно за жене и младе.

Табела: Незапосленост у општини Бачка Паланка

Категорија	Број лица
Жене	1.695
Мушкарци	1.296
Укупно	2.991

Просечна нето зарада у општини износи **93.441 динар**, што представља релативно повољан показатељ у односу на републички просек и може имати позитиван утицај на одлуке о заснивању породице.

Посебан социо–економски изазов представља положај младих. Према достављеним подацима, **13.059 младих до 35 година** живи са једним или оба родитеља, што указује на ограничене могућности економског осамостаљивања и решавања стамбеног питања

Овај податак има директну везу са одлагањем оснивања породице и рађања деце и представља један од кључних аргумената за планирање циљаних мера популационе политике.

Социо–економске карактеристике општине Бачка Паланка указују на постојање значајних развојних потенцијала, али и изражених демографских и друштвених изазова. Управо зато, мере популационе политике морају бити тесно повезане са економским развојем, запошљавањем, стамбеном политиком и унапређењем јавних услуга, како би се створили услови за дугорочну демографску стабилизацију и одржив развој општине.

7. Деск анализа демографске ситуације

Демографска ситуација у општини Бачка Паланка одликује се сложеним и међусобно повезаним процесима који значајно утичу на укупни друштвени и економски развој локалне заједнице. Анализа расположивих статистичких, административних и примарних података указује на присуство негативних демографских трендова, који су дугорочног карактера и чији се ефекти постепено продубљују. Иако су слични процеси присутни и на нивоу Републике Србије и Аутономне покрајине Војводине, њихова манифестација на локалном нивоу има специфичне последице које је неопходно сагледати у контексту локалних услова и капацитета.

Један од најизраженијих демографских изазова у општини Бачка Паланка јесте **негативан природни прираштај**, који је последица дуготрајног несразмера између броја живорођене деце и броја умрлих лица. Подаци о природном кретању становништва у последњим годинама показују да број умрлих континуирано премашује број живорођене деце, што доводи до сталног природног смањења укупног броја становника. Овај процес има кумулативни ефекат и представља један од кључних фактора демографског опадања на локалном нивоу.

Негативан природни прираштај директно утиче на **смањење демографске базе**, односно на број деце и младих који би у будућности требало да обезбеде природну обнову становништва. Смањење броја живорођене деце одражава се на мањи број деце предшколског и школског узраста, што дугорочно може имати последице на функционисање образовних установа, планирање мреже школа и предшколских установа, као и на доступност образовних услуга у руралним насељима. Истовремено, повећан број умрлих лица, који је у значајној мери повезан са старењем становништва, додатно убрзава процес смањења укупног броја становника.

Старосна структура становништва општине Бачка Паланка јасно указује на **изражен процес старења популације**. Удео становништва старости 65 и више година чини значајан део укупне популације, док је удео деце и младих релативно низак. Радно способно становништво и даље представља најбројнију старосну групу, али показује тенденцију постепеног смањења. Оваква структура упућује на будуће изазове у области тржишта рада, финансирања система социјалне и здравствене заштите, као и на повећану потребу за услугама намењеним старијем становништву.

Процес старења становништва има и значајне социјалне последице. Повећан удео старијих лица подразумева већу потражњу за здравственим услугама, социјалном подршком, као и развојем услуга дуготрајне неге и помоћи у кући. Истовремено, смањење броја младих и радно способних лица може утицати на смањење економске активности и ограничити развојне потенцијале општине, уколико се не предузму адекватне мере за ублажавање ових трендова.

Породична структура становништва представља још један значајан аспект демографске анализе. Подаци указују да је просечан број деце по породици низак, а да значајан број

породица нема децу. Међу породицама које имају децу, доминирају породице са једним или двоје деце, док је удео породица са троје и више деце релативно ограничен. Ови подаци указују на промене у репродуктивним обрасцима и моделима породичног живота, као и на утицај економских, социјалних и стамбених фактора на одлуке о рађању.

Посебну пажњу захтева **положај младих** у општини Бачка Паланка. Значајан број младих до 35 година живи у заједничким домаћинствима са родитељима, што указује на ограничене могућности економског осамостаљивања и решавања стамбеног питања. Ова појава је у директној вези са одлагањем заснивања породице и рађања деце, као и са повећаном склоношћу младих ка миграцијама у потрази за бољим образовним и економским приликама.

Миграциона кретања представљају додатни фактор који утиче на демографску динамику општине. Подаци указују на благо негативан миграциони салдо, са већим бројем одсељених у односу на досељене, при чему су одласци најчешће заступљени у категорији младих и радно способних лица. Овај тренд има двоструки негативан ефекат: с једне стране смањује укупни број становника, а с друге стране доводи до губитка људског капитала који је од кључног значаја за локални развој.

Демографску слику општине додатно усложњава и структура домаћинстава, односно присуство значајног броја **једнородитељских породица**, које су често изложене повећаним економским и социјалним ризицима. Ове породице захтевају циљане облике подршке, како би се спречило продубљивање социјалних неједнакости и обезбедили адекватни услови за одрастање деце.

Сагледавајући све наведене показатеље, може се закључити да демографска ситуација у општини Бачка Паланка захтева **дугорочан, системски и интегрисан приступ**. Демографски изазови не могу се решавати изоловано, већ морају бити повезани са мерама у области економског развоја, запошљавања, становања, социјалне и здравствене заштите, као и подршке породицама и младима. Ова деск анализа представља аналитичку основу за дефинисање стратешких и општих циљева ЛАП-а, као и за креирање мера које ће бити прилагођене реалним потребама и капацитетима локалне заједнице у периоду 2026–2028.

8. Анализа примарних података прикупљених од институција

У циљу добијања свеобухватног увида у демографске изазове и потребе локалне заједнице, у процесу израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 прикупљени су примарни подаци од релевантних институција које у свом свакодневном раду директно или индиректно утичу на квалитет живота породица, деце, младих и других осетљивих група становништва.

Прикупљање података реализовано је путем структурираног упитника, који је достављен институцијама из различитих сектора, са циљем да се обезбеди мултисекторски приступ и што реалнија слика стања на територији општине. У процесу су учествовале образовне установе (предшколске установе, основне и средње школе, гимназија), здравствене установе, установе културе, као и Центар за социјални рад. Оваква структура учесника омогућила је да се демографска питања сагледају из различитих институционалних перспектива – образовне, здравствене, социјалне и културне.

Институције које су учествовале у истраживању имају непосредан контакт са становништвом и располажу значајним искуством у раду са породицама, децом и младима,

што њихове увиде чини посебно релевантним за планирање мера популационе политике. Њихови одговори одражавају не само формалне податке и статистику, већ и практична запажања о свакодневним проблемима, потребама и трендовима који нису увек видљиви кроз званичне статистичке изворе.

Циљ анализе примарних података прикупљених од институција јесте да се идентификују кључни демографски изазови са којима се локална заједница суочава, да се сагледају постојећи институционални капацитети и активности, као и да се препознају области у којима је потребно унапређење сарадње и развој нових мера. Посебан акценат стављен је на перцепцију институција о демографским кретањима, уочене узроке ниског наталитета, положај породица и младих, као и на предлоге за унапређење популационе политике на локалном нивоу.

Ова анализа представља важну допуну деск анализи демографске ситуације и чини основу за даље разматрање резултата по тематским целинама, као и за формулисање конкретних, реалних и спроводивих мера у оквиру ЛАП-а за период 2026–2028.

У анализу примарних података прикупљених од институција за потребе израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 укључено је укупно **11 институција** са територије општине. У процесу су учествовале следеће установе: Предшколска установа „Младост“, Основна школа „Вук Караџић“, Основна школа „Десанка Максимовић“, Основна школа „Браћа Новаков“ (Силбаш), Основна школа „Милета Протић“, Основна школа „Здравко Челар“, Гимназија „20. октобар“, Средња стручна школа „Др Радивој Увалић“, Школа за основно музичко образовање „Стеван Христић“, Културни центар Бачка Паланка и Центар за социјални рад општине Бачка Паланка. Укључивањем образовних, културних и установа социјалне заштите обезбеђен је мултисекторски приступ и релевантан институционални увид у демографске изазове и потребе локалне заједнице.

8.1 Перцепција демографске ситуације у општини из угла институција

Перцепција демографске ситуације од стране институција представља важан аналитички сегмент у процесу израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028. Институције које су учествовале у истраживању, с обзиром на свој свакодневни рад и непосредан контакт са различитим групама становништва, располажу релевантним увидима у демографска кретања, изазове и потребе локалне заједнице. Њихова запажања и оцене омогућавају сагледавање демографске ситуације из практичне, оперативне перспективе, допуњујући статистичке и административне податке. У оквиру овог подељка анализира се начин на који институције оцењују тренутну демографску ситуацију у општини, као и степен сагласности у њиховим проценама, што представља основу за даљу разраду приоритетних мера у оквиру ЛАП-а.

8.1.1 Оцена демографске ситуације

Табела: Оцена демографске ситуације – институције

Оцена демографске ситуације	Број институција	Проценат
Веома повољна	0	0%
Повољна	1	9,09%

Оцена демографске ситуације	Број институција	Проценат
Просечна	6	54,55%
Неповољна	4	36,36%
Веома неповољна	0	0%
Укупно	11	100%

Резултати анализе одговора институција указују на то да већина испитаних установа демографску ситуацију у општини Бачка Паланка оцењује као **просечну**. Више од половине институција (54,55%) сматра да демографска кретања нису изразито негативна, али истовремено не показују ни позитивне трендове који би указивали на стабилан или повољан демографски развој. Оваква оцена упућује на перцепцију стагнације, односно на уверење да се демографска ситуација креће у оквирима који не обезбеђују дугорочну одрживост без додатних интервенција.

Истовремено, значајан део институција (36,36%) демографску ситуацију оцењује као **неповољну**, што указује на постојање јасно уочених негативних демографских трендова на локалном нивоу. Ове институције, које су често у непосредном контакту са децом, младима и породицама, у свом раду препознају последице ниског наталитета, смањења броја деце и младих, као и пораста удела старијег становништва. Оваква перцепција указује да део институционалног сектора већ осећа конкретне ефекте демографских промена у свакодневном функционисању.

Мањи број институција (9,09%) демографску ситуацију оцењује као **повољну**, што може указивати на разлике у искуствима и перспективама појединих установа, као и на различит утицај демографских кретања у зависности од сектора деловања. Ипак, чињеница да је ова оцена заступљена у веома ограниченом обиму потврђује да позитивна перцепција демографске ситуације није доминантна.

Посебно је значајно истаћи да **ниједна институција није оценила демографску ситуацију као веома повољну**, али ни као веома неповољну. Оваква расподела одговора указује на уравнотежену и реалистичну процену стања, без изразитог оптимизма, али и без драматизације. Институције препознају демографске изазове, али истовремено не сматрају да је ситуација достигла критичан ниво који би указивао на потпуни демографски слом.

У целини посматрано, резултати указују на **доминантну перцепцију демографске ситуације као просечне до неповољне**, што представља снажан аргумент за потребу планирања и спровођења циљаних, системских мера популационе политике на локалном нивоу. Ови налази пружају јасну аналитичку основу за даље разматрање узрока ниског наталитета и формулисање мера у оквиру ЛАП-а за период 2026–2028.

8.1.2 Уочени узроци ниског наталитета из угла институција

Табела: Узроци ниског наталитета – мишљење институција

Уочени узрок ниског наталитета	Број институција	Проценат институција
Недовољна економска сигурност и запошљавање	8	72,73%
Недостатак станова или услова за самосталан живот	3	27,27%
Одлазак младих из општине	11	100%

Уочени узрок ниског наталитета	Број институција	Проценат институција
Недовољна подршка породицама са децом	2	18,18%
Недостатак вртића и образовне инфраструктуре	2	18,18%
Недостатак програма за младе брачне парове	5	45,45%

Напомена: Институције су имале могућност да изаберу више од једне понуђене опције.

Резултати анализе јасно указују да институције као **најзначајнији узрок ниског наталитета** у општини Бачка Паланка препознају **одлазак младих из општине**, што је истакнуто од стране свих испитаних институција (100%). Овако висок степен сагласности указује на то да миграције младог и радно способног становништва представљају кључни структурни проблем који директно утиче на репродуктивни потенцијал локалне заједнице. Одлазак младих не само да смањује укупан број потенцијалних родитеља, већ додатно убрзава процес старења становништва и нарушава дугорочну демографску одрживост општине.

Други најчешће навођени узрок односи се на **недовољну економску сигурност и ограничене могућности запошљавања**, који је препознало 72,73% институција. Овај налаз указује на снажну повезаност демографских и економских фактора, при чему несигурност запослења, ниски приходи и нестабилни радни услови утичу на одлагање заснивања породице и доношења одлуке о рађању деце. Институције уочавају да економска неизвесност представља једну од главних препрека за останак младих у општини, али и за проширење породице код оних који су већ формирали домаћинство.

Значајан број институција (45,45%) указује и на **недостатак програма намењених младим брачним паровима**, што упућује на потребу за развојем циљаних локалних мера које би подржале ране фазе породичног живота. Овај резултат сугерише да институције препознају простор за унапређење нефинансијских облика подршке, као што су саветодавни програми, едукативне активности, мере усклађивања породичног и радног живота, као и локални подстицаји за младе породице.

Мањи, али не занемарљив број институција као узрок ниског наталитета наводи **недостатак станова или услова за самосталан живот** (27,27%). Овај фактор је посебно значајан у контексту одлагања осамостаљивања младих и продуженог живота у вишегенерацијским домаћинствима, што често доводи до одлагања брака и родитељства. Иако није доминантан узрок, стамбено питање представља важан елемент укупног демографског контекста.

С друге стране, **недовољна подршка породицама са децом и недостатак вртића и образовне инфраструктуре** ређе су навођени као примарни узроци ниског наталитета (по 18,18% институција). Ово може указивати на то да институције постојећи ниво основних услуга у овим областима не доживљавају као кључну препреку, али истовремено не искључује потребу за њиховим даљим унапређењем, посебно у контексту дугорочног планирања и равномерне доступности услуга.

Укупно посматрано, институционална перцепција узрока ниског наталитета у општини Бачка Паланка јасно истиче **миграције младих и економску несигурност** као централне демографске изазове, док се остали фактори јављају као допунски, али међусобно повезани елементи. Ови налази представљају важну аналитичку основу за дефинисање приоритетних мера ЛАП-а, које морају бити усмерене не само на подршку

рађању, већ и на задржавање младих, јачање економских услова и унапређење квалитета живота у локалној заједници.

8.1.3 Препоруке и предлози институција за унапређење популационе политике

Анализа одговора институција у оквиру дела IV. Препоруке и предлози показује висок степен сагласности око кључних праваца деловања који би могли допринети унапређењу демографске ситуације у општини Бачка Паланка. Иако су одговори формулисани различитим стилем и обимом, уочавају се јасне тематске целине које се понављају у већини упитника и указују на заједничко разумевање демографских изазова и могућих решења.

Подршка младима и задржавање младих у општини

Најчешће истицана препорука односи се на потребу за **стварањем услова за останак младих у општини**, што институције препознају као предуслов за било какву успешну популациону политику. Упитници указују на неопходност развоја мера које ће младима омогућити запошљавање, професионално усавршавање и економску сигурност, али и јачање осећаја припадности локалној заједници. Институције наглашавају да без системских мера усмерених на младе, постоји ризик да ће се негативни демографски трендови наставити, без обзира на појединачне подстицаје у области рађања.

Јачање подршке младим брачним паровима и породицама са децом

Значајан број институција у својим предлозима указује на потребу за **развојем специфичних програма подршке младим брачним паровима и породицама са децом**. Ови предлози обухватају како финансијске, тако и нефинансијске мере, укључујући савремене и едукативне програме, психолошку и педагошку подршку, као и активности које доприносе усклађивању породичних и радних обавеза. Институције препознају да је рана фаза породичног живота посебно осетљива и да адекватна подршка у том периоду може имати дугорочне позитивне ефекте на одлуке о рађању.

Развој и унапређење услуга за децу и породице

Упитници такође садрже препоруке које се односе на **даље унапређење услуга за децу и породице**, посебно у области предшколског васпитања, образовања и ваннаставних активности. Иако недостатак инфраструктуре није препознат као доминантан проблем, институције указују на значај континуираног улагања у квалитет постојећих услуга, њихову доступност и прилагођеност потребама различитих група корисника. Посебно се истиче значај раног развоја деце и подршке родитељима у васпитно-образовном процесу.

Међусекторска сарадња и боља координација институција

Веома јасна и често понављана препорука односи се на потребу за **јачањем сарадње између институција** на локалном нивоу. Институције указују да се бројне активности спроводе паралелно, без довољне координације, што умањује њихов укупан ефекат. Предлаже се успостављање бољих механизма комуникације, заједничко планирање активности и размена информација, како би се ресурси користили ефикасније и како би мере популационе политике имале већи домет.

Превентивни и едукативни програми

У одговорима институција присутни су и предлози који се односе на **развој превентивних и едукативних програма**, усмерених ка младима, родитељима и широј заједници. Ови програми обухватају теме као што су родитељство, репродуктивно здравље, планирање породице, као и развој животних и родитељских вештина. Институције

наглашавају да едукација и превенција представљају дугорочну инвестицију у демографску стабилност и да је неопходно систематски радити на подизању свести о значају породице и родитељства.

Улога локалне самоуправе

У више упитника наглашена је и улога локалне самоуправе као кључног актера у координацији и подршци мера популационе политике. Институције очекују да локална самоуправа преузме активну улогу у иницирању програма, обезбеђивању финансијских и организационих услова, као и у повезивању различитих сектора. Ови предлози указују на потребу за јасно дефинисаним одговорностима и дугорочним планирањем мера у области популационе политике.

8.2 Анализа примарних података прикупљених од грађана

Анализа примарних података прикупљених од грађана спроведена је у оквиру израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028, са циљем да се сагледају ставови, потребе и приоритети становништва у области популационе политике. Општина Бачка Паланка је, у складу са принципима транспарентности и учешћа јавности, упутила јавни позив грађанима да учествују у истраживању и објавила упитник на званичној интернет страници општине, омогућивши свим заинтересованим лицима да изнесу своје мишљење и предлоге.

Иако је одзив грађана био **изузетно ограничен**, прикупљени одговори имају индикативну вредност и пружају квалитативан увид у перцепцију демографске ситуације и приоритета из угла становништва. Због наведеног, резултати ове анализе не тумаче се као репрезентативни статистички показатељи, већ као допунски извор информација који се разматра у контексту резултата деск анализе и анализе примарних података прикупљених од институција.

Грађани демографску ситуацију у општини Бачка Паланка у највећој мери оцењују као неповољну, указујући на дуготрајне проблеме који утичу на одлуке о заснивању породице и рађању деце. Као најзначајнији узроци ниског наталитета препознају се економска несигурност, ограничене могућности запошљавања, недостатак услова за самосталан живот младих, као и изражен одлазак младих из општине. Ови ставови у великој мери су усклађени са перцепцијом институција и налазима деск анализе, што указује на њихову релевантност у ширем демографском контексту.

Када је реч о приоритетним мерама популационе политике, грађани истичу значај финансијске и материјалне подршке породицама са децом, посебно у периоду рођења детета и током раног детињства. Посебан акценат ставља се на унапређење здравствене заштите трудница и беба, подршку запошљавању младих родитеља, као и на увођење различитих облика подстицаја који би олакшали трошкове образовања и васпитања деце, укључујући подршку при поласку у вртић и школу.

У одговорима се такође указује на потребу за развојем посебних мера усмерених ка младим брачним паровима, самохраним родитељима и породицама са троје и више деце, пре свега кроз програме економског оснаживања и запошљавања. Грађани у својим предлозима наводе и примере добрих пракси из других локалних самоуправа, које препознају као могуће modele за унапређење локалних мера у области популационе политике.

Иако ограниченог обима, прикупљени ставови грађана додатно потврђују кључне налазе добијене кроз анализу институционалних упитника и деск анализу демографске ситуације. Ови увиди користе се као допунски квалитативни елемент у дефинисању приоритетних циљева и мера ЛАП-а за период 2026–2028, уз јасно уважавање методолошких ограничења и потребе за даљим унапређењем механизма учешћа грађана у процесима локалног планирања.

9. Увод у SWOT анализу

SWOT анализа представља синтетички аналитички алат који омогућава свеобухватно сагледавање унутрашњих и спољашњих фактора од значаја за планирање и спровођење популационе политике на локалном нивоу. У оквиру израде Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028, SWOT анализа служи као кључна веза између аналитичког дела документа и дефинисања стратешких и оперативних мера, омогућавајући да се идентификовани проблеми и потенцијали систематски преточе у конкретне циљеве и активности.

SWOT анализа у овом документу заснива се на интеграцији више извора података, укључујући резултате деск анализе демографске ситуације, анализу примарних података прикупљених од институција, као и анализу примарних података прикупљених од грађана. Оваквим приступом обезбеђено је да идентификоване снаге и слабости одражавају реалне унутрашње капацитете и ограничења локалне заједнице, док прилике и претње проистичу из ширег друштвеног, економског и демографског окружења.

Унутрашњи фактори (снаге и слабости) односе се на постојеће институционалне капацитете, локалне мере и програме, ниво развијености услуга за породице, децу и младе, као и на степен координације и сарадње између релевантних актера. Спољашњи фактори (прилике и претње) обухватају шире демографске и социо-економске трендове, миграциона кретања, националне и покрајинске политике, као и могућности финансирања и подршке са виших нивоа власти.

Посебан значај SWOT анализе огледа се у њеној улози у препознавању кључних демографских изазова, као што су негативан природни прираштај, старење становништва и одлив младих, али и у идентификацији потенцијала за њихово ублажавање кроз унапређење локалних политика, програма и међусекторске сарадње. Анализа омогућава да се постојећи ресурси и капацитети усмере ка приоритетним областима деловања, уз јасно препознавање ризика који могу утицати на успешност спровођења ЛАП-а.

Резултати SWOT анализе представљају основу за дефинисање стратешких и општих циљева Локалног акционог плана, као и за израду оперативног оквира и мера које ће бити спроводиве у периоду 2026–2028. На тај начин, SWOT анализа доприноси успостављању логичне и јасне структуре документа, повезујући аналитички део са практичним аспектима планирања и имплементације популационе политике у општини Бачка Паланка.

9.1 SWOT анализа популационе политике општине Бачка Паланка

CHAGE (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
Постојање развијене мреже образовних установа (предшколске, основне, средње школе, гимназија, музичка школа).	Негативан природни прираштај и дугорочно смањење броја становника.
Активно функционисање институција социјалне и културне заштите (Центар за социјални рад, Културни центар).	Изражен процес старења становништва и висок удео лица старијих од 65 година.
Постојећа свест институција о демографским изазовима и потреби за системским мерама.	Одлазак младих из општине, препознат као кључни демографски проблем (100% институција).
Постојање локалних стратешких докумената (План развоја општине, ЛАП за младе) који представљају добру основу за интеграцију мера.	Недовољна економска сигурност и ограничене могућности запошљавања младих.
Институционална спремност за међусекторску сарадњу у области популационе политике.	Недовољно развијени и недовољно видљиви програми подршке младим брачним паровима и породицама са децом.
Географски положај и инфраструктурна повезаност општине као потенцијал за развој.	Ограничено учешће грађана у процесима планирања и креирања популационих мера.
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
Националне и покрајинске мере и програми подршке популационој политици и породици.	Наставак одлива младих и радно способног становништва ка већим центрима или иностранству.
Финансијска и стручна подршка Покрајинског секретаријата за демографију и социјалну политику.	Даље погоршање старосне структуре и повећање притиска на системе социјалне и здравствене заштите.
Развој локалних програма запошљавања и економског оснаживања младих и родитеља.	Ограничени локални финансијски капацитети за спровођење свеобухватних мера.
Унапређење међусекторске сарадње и боља координација институција.	Макроекономска нестабилност и спољни економски фактори који утичу на одлуке о рађању.
Примена примера добре праксе из других локалних самоуправа.	Смањење интересовања младих за останак и формирање породице у мањим срединама.
Даље укључивање грађана у процесе планирања и доношења одлука.	Недовољна атрактивност локалне заједнице за повратак младих породица.

10. Циљеви ЛАП-а

Полазећи од резултата деск анализе демографске ситуације, анализе примарних података прикупљених од институција и грађана, као и SWOT анализе, дефинисани су стратешки и општи циљеви Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028. Циљеви су формулисани тако да одговоре на кључне демографске изазове – негативан природни прираштај, старење становништва и одлазак младих – уз истовремено ослањање на постојеће институционалне капацитете и развојне потенцијале општине.

Стратешки и општи циљеви постављени су у складу са важећим националним и покрајинским стратешким документима у области популационе политике, као и са локалним развојним документима, при чему је посебна пажња посвећена реалности њиховог остварења у оквиру постојећих финансијских и институционалних капацитета.

10.1 Стратешки циљ

Стратешки циљ ЛАП-а за популациону политику општине Бачка Паланка (2026–2028) је:

Унапређење демографске стабилности и квалитета живота становништва кроз стварање подстицајног окружења за останак младих, формирање и развој породица са децом, уз јачање институционалне подршке и међусекторске сарадње на локалном нивоу.

Овај стратешки циљ обједињује демографске, економске и социјалне аспекте популационе политике и усмерен је на дугорочно ублажавање негативних демографских трендова, уз јасно препознавање да популациона политика не може бити изолована од ширег развојног контекста.

10.2 Општи циљеви

У складу са дефинисаним стратешким циљем, утврђени су следећи **општи циљеви**, који представљају оквир за даљу разраду конкретних мера и активности.

Табела: Стратешки и општи циљеви ЛАП-а

Стратешки циљ	Општи циљ
Унапређење демографске стабилности и квалитета живота становништва	1. Побољшање услова за останак младих и смањење одлива младог становништва
	2. Јачање подршке породицама са децом и подстицање рађања
	3. Унапређење економске сигурности младих и родитеља
	4. Развој услуга и програма за децу, младе и породице
	5. Јачање институционалних капацитета и међусекторске сарадње у области популационе политике

10.3 Разрада општих циљева

Општи циљ 1: Побољшање услова за останак младих и смањење одлива младог становништва

Овај циљ произилази из чињенице да су институције једногласно препознале одлазак младих као најзначајнији узрок ниског наталитета у општини Бачка Паланка. Усмерен је на стварање услова који ће младима омогућити да планирају своју будућност у локалној заједници, кроз унапређење могућности запошљавања, становања и друштвеног живота. Посебан акценат ставља се на младе до 35 година, као кључну демографску и развојну групу.

Општи циљ 2: Јачање подршке породицама са децом и подстицање рађања

Овај циљ обухвата развој и унапређење мера које директно или индиректно утичу на одлуке о рађању и проширењу породице. Усмерен је на финансијску, материјалну и нефинансијску подршку породицама са децом, уз посебан фокус на младе брачне парове,

самохране родитеље и породице са троје и више деце. Циљ је стварање окружења у којем родитељство није додатни ризик, већ друштвено подржана вредност.

Општи циљ 3: Унапређење економске сигурности младих и родитеља

Полазећи од налаза да је економска несигурност један од кључних фактора који утичу на одлагање рађања, овај циљ усмерен је на мере које доприносе стабилнијем запослењу, бољим приходима и већој финансијској извесности младих и родитеља. Посебна пажња посвећена је повезивању мера популационе политике са локалним економским и развојним политикама.

Општи циљ 4: Развој услуга и програма за децу, младе и породице

Овај циљ обухвата унапређење постојећих и развој нових услуга и програма у областима предшколског васпитања, образовања, културе, спорта и социјалне заштите. Усмерен је на повећање доступности, квалитета и прилагођености услуга различитим потребама корисника, уз посебан нагласак на рани развој деце и подршку родитељима.

Општи циљ 5: Јачање институционалних капацитета и међусекторске сарадње

Овај циљ проистиче из препорука институција које су указале на потребу за бољом координацијом и сарадњом у области популационе политике. Усмерен је на унапређење планирања, имплементације и праћења мера ЛАП-а, кроз јачање капацитета институција, успостављање јасних механизма сарадње и укључивање различитих актера у процес доношења одлука.

10.4 Повезаност циљева са SWOT анализом

Табела: Повезаност општих циљева и SWOT елемената

Општи циљ	SWOT елементи на које одговара
Општи циљ 1	Слабости: одлазак младих; Претње: миграције
Општи циљ 2	Слабости: низак наталитет; Претње: старење становништва
Општи циљ 3	Слабости: економска несигурност; Претње: макроекономска нестабилност
Општи циљ 4	Снаге: постојеће институције; Слабости: недовољно програма
Општи циљ 5	Снаге: институционални капацитети; Прилике: међусекторска сарадња

Дефинисани стратешки и општи циљеви представљају окосницу ЛАП-а за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 и основу за даљу разраду оперативног оквира, мера и активности. Њихова реализација биће разрађена кроз конкретне активности, носиоце, рокове и индикаторе у наредним поглављима документа.

11. Оперативни оквир ЛАП-а

Оперативни оквир Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 представља превођење стратешког и општих циљева у конкретне мере, активности и индикаторе. Његова сврха је да обезбеди јасан, применљив и мерљив систем интервенција којима се одговара на идентификоване демографске изазове, уз уважавање реалних институционалних и финансијских капацитета општине.

Оперативни оквир је структуриран тако да:

- директно произилази из општих циљева ЛАП-а,

- обухвата мере које су усклађене са надлежностима локалне самоуправе,
- омогућава праћење ефеката кроз јасно дефинисане индикаторе,
- подстиче међусекторску сарадњу и континуитет деловања током целог периода важења ЛАП-а.

11.1 Преглед општих циљева и мера

Табела: Повезаност општих циљева и мера

Општи циљ	Мере
1. Побољшање услова за останак младих	M1. Подршка младима за самосталан живот
	M2. Програми за задржавање младих у локалној заједници
2. Јачање подршке породицама са децом	M3. Финансијске и нефинансијске мере подршке породицама
	M4. Подршка младим брачним паровима
3. Унапређење економске сигурности	M5. Подстицање запошљавања и економског оснаживања
4. Развој услуга и програма	M6. Унапређење услуга за децу и породице
5. Јачање институционалних капацитета	M7. Развој координације и управљања популационом политиком

11.2 Разрада мера, активности и индикатора

- МЕРА 1: Подршка младима за самосталан живот

Опис мере:

Мера је усмерена на ублажавање једног од кључних узрока одлагања заснивања породице – недостатка адекватних стамбених услова и економске сигурности младих. Истраживања и ставови институција указују да је немогућност самосталног живота значајна препрека за останак младих у општини.

Циљна група:

Млади до 35 година, млади брачни парови, самохрани родитељи.

Табела: Активности и индикатори – Мера 1

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Израда локалних програма подршке за стамбено осамостаљивање	ЛС, надлежне службе	2026	усвојен програм
Субвенције за закуп или куповину прве некретнине	ЛС	2026–2028	број корисника
Саветодавна подршка младима	ЛС, ЦСР	континуирано	број саветовања

- МЕРА 2: Програми за задржавање младих у локалној заједници

Опис мере:

Ова мера одговара на изражен проблем одласка младих, који су све институције препознале као највећи демографски изазов. Мера обухвата комбинацију образовних, културних и друштвених активности које доприносе већој повезаности младих са локалном заједницом.

Циљна група:

Млади до 30 година, ученици и студенти.

Табела: Активности и индикатори – Мера 2

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Програми подршке младима у образовању	ЛС, школе	годишње	број корисника
Подршка омладинским програмима	ЛС, КЦ	континуирано	број програма
Укључивање младих у локално планирање	ЛС	2026–2028	број учешћа

- МЕРА 3: Финансијске и нефинансијске мере подршке породицама са децом

Опис мере:

Мера има за циљ да ублажи финансијски притисак на породице са децом и допринесе стварању сигурнијег окружења за родитељство.

Циљна група:

Породице са децом, породице са више деце, самохрани родитељи.

Табела: Активности и индикатори – Мера 3

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Једнократне и текуће финансијске подршке	ЛС	годишње	број корисника
Подршка у набавци опреме за новорођенчад	ЛС	континуирано	број пакета
Саветодавни програми за родитеље	ЦСР, здравство	континуирано	број учесника

- МЕРА 4: Подршка младим брачним паровима

Опис мере:

Мера је усмерена на рану фазу породичног живота, са циљем да се младим брачним паровима обезбеди подршка у периоду доношења кључних репродуктивних одлука.

Табела: Активности и индикатори – Мера 4

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Програми финансијске подршке	ЛС	2026–2028	број корисника
Едукативни програми	здравство, ЦСР	континуирано	број програма

- МЕРА 5: Подстицање запошљавања и економског оснаживања

Опис мере:

Мера повезује популациону и економску политику, имајући у виду да је економска сигурност кључни предуслов за одлуке о останку и рађању.

Табела: Активности и индикатори – Мера 5

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Програми подршке запошљавању	ЛС, НСЗ	годишње	број укључених
Подршка предузетништву	ЛС	2026–2028	број подржаних

- МЕРА 6: Унапређење услуга за децу, младе и породице

Опис мере:

Мера је усмерена на повећање доступности и квалитета јавних услуга, посебно у области предшколског васпитања и образовања.

Табела: Активности и индикатори – Мера 6

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Унапређење капацитета вртића	ЛС	2026–2028	број места
Развој пратећих програма	установе	континуирано	број програма

- МЕРА 7: Јачање институционалних капацитета и координације

Опис мере:

Мера има за циљ ефикасније управљање популационом политиком и бољу координацију свих релевантних актера.

Табела: Активности и индикатори – Мера 7

Активности	Носиоци	Период	Индикатори
Успостављање координационог тела	ЛС	2026	тело формирано
Праћење и извештавање	ЛС	годишње	извештаји

12. Имплементација ЛАП-а за популациону политику 2026–2028

Имплементација Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 планирана је као фазни процес, који омогућава постепено, контролисано и одрживо увођење мера, уз континуирано праћење њихових ефеката. Оваквим приступом обезбеђује се да се активности не спроводе изоловано, већ да се надовезују једна на другу, уз могућност прилагођавања у складу са постигнутим резултатима и променама у локалном контексту.

Имплементација је подељена у три међусобно повезане фазе које прате логичан развојни ток ЛАП-а: **иницијалну фазу (2026)**, **фазу пуне имплементације (2027)** и **фазу консолидације и евалуације (2028)**.

12.1 Фаза I – Иницијализација и успостављање система (2026)

Прва година имплементације ЛАП-а усмерена је на постављање институционалних, организационих и оперативних основа за спровођење популационе политике. Ова фаза има кључну улогу, јер од њене успешности зависи ефикасност целокупног процеса у наредном периоду.

У 2026. години акценат је на:

- успостављању механизма управљања и координације,
- покретању приоритетних мера,
- тестирању модела интервенција и прилагођавању локалном контексту.

Кључне активности у овој фази укључују:

- формално дефинисање носилаца имплементације и координације ЛАП-а;
- успостављање радног или координационог тела за популациону политику;
- израду годишњих планова реализације мера;

- покретање основних програма подршке младима, породицама са децом и младим брачним паровима;
- обезбеђивање почетних буџетских средстава и повезивање са покрајинским и републичким изворима финансирања.

Ова фаза служи и као период прикупљања првих података о интересовању и обухвату корисника, што представља важну основу за даље унапређење мера.

12.2 Фаза II – Пуна имплементација и проширење мера (2027)

Друга година имплементације представља централну фазу ЛАП-а, у којој се већина планираних мера спроводи у пуном обиму. На основу искустава и резултата из 2026. године, мере се додатно унапређују, проширују и прилагођавају потребама корисника.

У 2027. години фокус је на:

- пуној реализацији оперативног оквира ЛАП-а,
- проширењу обухвата корисника,
- јачању међусекторске сарадње.

Кључне активности ове фазе обухватају:

- наставак и проширење финансијских и нефинансијских мера подршке породицама са децом;
- унапређење програма за младе и задржавање младих у локалној заједници;
- развој и јачање услуга у области предшколског васпитања, образовања и социјалне заштите;
- интензивнију сарадњу између локалне самоуправе, јавних установа и других актера;
- редовно праћење индикатора и израду годишњег извештаја о реализацији ЛАП-а.

Ова фаза има за циљ да покаже видљиве резултате ЛАП-а у пракси и да ојача поверење корисника у локалне мере популационе политике.

12.3 Фаза III – Консолидација, евалуација и припрема наредног циклуса (2028)

Трећа година имплементације усмерена је на стабилизацију и институционализацију спроведених мера, као и на свеобухватну анализу њихових ефеката. У овој фази тежиште се помера са ширења мера на процену њихове ефикасности и дугорочне одрживости.

Кључни циљеви ове фазе су:

- процена укупних ефеката ЛАП-а,
- идентификација успешних мера и добрих пракси,
- припрема основа за нови плански период.

Активности у 2028. години обухватају:

- спровођење завршне евалуације имплементације ЛАП-а;
- анализу постигнутих индикатора и степена остварења циљева;

- идентификацију мера које треба наставити или унапредити;
- предлагање корективних мера тамо где је потребно;
- припрему препорука за израду наредног ЛАП-а.

Ова фаза обезбеђује да резултати ЛАП-а не остану изоловани у једном планском периоду, већ да представљају основу за континуирано унапређење популационе политике општине Бачка Паланка.

12.4 Континуирани елементи имплементације (2026–2028)

Без обзира на фазе, одређени елементи имплементације спроводе се континуирано током целог периода:

- праћење реализације мера и индикатора,
- извештавање надлежних органа,
- комуникација са корисницима и јавношћу,
- прилагођавање мера у складу са уоченим потребама.

Ови елементи обезбеђују флексибилност и отпорност ЛАП-а на спољне и унутрашње промене.

12.5 Институционални оквир и управљање имплементацијом

Носилац имплементације Локалног акционог плана за популациону политику је општина Бачка Паланка, која кроз своје органе, стручне службе и јавне установе обезбеђује стратешко управљање процесом, координацију активности и систематско праћење реализације планираних мера. Улога локалне самоуправе огледа се у планирању, организацији и усмеравању активности, као и у обезбеђивању институционалних и финансијских предуслова за спровођење ЛАП-а.

Имплементација ЛАП-а спроводи се у оквиру постојећег институционалног система, уз јасно дефинисане надлежности и одговорности свих укључених актера, чиме се обезбеђује континуитет у раду, рационално коришћење ресурса и боља повезаност мера популационе политике са другим локалним политикама и програмима. Оваквим приступом избегава се паралелно успостављање нових структура, а нагласак се ставља на јачање постојећих капацитета и њихову бољу координацију.

У циљу ефикасног управљања процесом имплементације, предвиђа се:

- ангажовање постојећег радног и/или координационог тела за популациону политику, које ће имати задатак да прати реализацију ЛАП-а и обезбеди међусекторску повезаност,
- активно укључивање представника релевантних институција и служби из области образовања, социјалне заштите, здравства, културе, запошљавања и других области од значаја за популациону политику,
- успостављање редовне координације и размене информација између носилаца мера, како би се обезбедила усклађеност активности и благовремено реаговање на уочене изазове.

Координационо тело има улогу кључног оперативног механизма у процесу имплементације ЛАП-а. Његов задатак је да обезбеди да се мере спроводе у складу са планираном динамиком и утврђеним приоритетима, да прати остваривање индикатора, као и да благовремено идентификује евентуалне проблеме у реализацији и предложи одговарајућа решења или корективне мере. На тај начин обезбеђује се функционалан, флексибилан и одговоран систем управљања популационом политиком на локалном нивоу.

12.6 Улоге и одговорности актера у имплементацији

Имплементација ЛАП-а подразумева укључивање више актера, чија је улога дефинисана у складу са њиховим надлежностима и капацитетима.

Органи локалне самоуправе имају централну улогу у:

- планирању и усвајању програма и мера,
- обезбеђивању финансијских средстава,
- координацији рада институција и служби,
- праћењу и извештавању о реализацији ЛАП-а.

Јавне установе и институције учествују у непосредној реализацији мера, кроз:

- пружање услуга корисницима,
- спровођење програма и активности,
- прикупљање и достављање података за праћење индикатора.

Покрајински и републички органи обезбеђују нормативну, стручну и финансијску подршку, као и усклађеност локалних мера са ширим стратешким оквиром.

Грађани и цивилни сектор имају значајну улогу као корисници мера, али и као партнери у процесу консултација, давања предлога и повратних информација о ефектима спроведених активности.

12.7 Планирање и извори финансирања

Финансирање имплементације ЛАП-а планира се у складу са реалним буџетским могућностима општине Бачка Паланка, уз коришћење различитих извора финансирања. Посебан значај има интеграција мера ЛАП-а у редовно буџетско планирање, чиме се обезбеђује њихова континуирана реализација.

Извори финансирања обухватају:

- буџет општине Бачка Паланка,
- средства Покрајинског секретаријата за демографију и социјалну политику,
- републичке програме и фондове,
- средства из пројеката и других доступних извора.

Планирање финансирања врши се на годишњем нивоу, у складу са приоритетима и динамиком реализације мера, уз могућност прилагођавања у случају промене финансијских околности.

12.8 Праћење, извештавање и евалуација

Праћење, извештавање и евалуација представљају кључне елементе управљања имплементацијом Локалног акционог плана за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028. Ови процеси омогућавају континуирано сагледавање напретка у реализацији планираних мера, правовремено уочавање изазова и ризика, као и доношење информисаних одлука у циљу унапређења ефеката ЛАП-а.

Систем праћења и извештавања заснива се на унапред дефинисаним индикаторима учинка и резултата, који су саставни део оперативног оквира ЛАП-а. Индикатори су дефинисани тако да буду јасни, мерљиви и релевантни, што омогућава објективну процену степена реализације појединачних мера и активности. Оваквим приступом обезбеђује се упоредивост података током целог периода имплементације и јасна веза између планираних активности и постигнутих резултата.

Праћење реализације мера

Праћење реализације ЛАП-а спроводи се континуирано и обухвата систематично прикупљање података од свих носилаца активности, укључујући органе локалне самоуправе, јавне установе и друге институције укључене у спровођење мера. Носиоци активности у обавези су да редовно достављају податке о реализованим активностима, обухвату корисника, утрошеним средствима и оствареним индикаторима.

Праћење обухвата:

- редовно и структурирано прикупљање података од носилаца активности, у складу са утврђеном динамиком,
- анализу степена реализације мера у односу на планиране циљеве и индикаторе,
- идентификацију ризика, ограничења и изазова који могу утицати на успешност спровођења ЛАП-а.

Овим процесом обезбеђује се благовремено уочавање одступања од планиране динамике и омогућава се правовремено реаговање кроз корективне мере.

Извештавање о имплементацији ЛАП-а

Извештавање представља формализовани облик представљања резултата праћења и спроводи се у циљу обезбеђивања транспарентности, одговорности и информисаности свих релевантних актера. Годишњи извештаји о реализацији ЛАП-а обухватају преглед реализованих активности, анализу остварених индикатора, финансијске аспекте спровођења мера, као и опис уочених изазова и предложених решења.

Годишњи извештаји служе као основ:

- за информисање органа локалне самоуправе и јавности о напретку у реализацији ЛАП-а,
- за доношење одлука о евентуалним изменама, допунама или прилагођавању мера,
- за планирање активности и буџетских средстава у наредном периоду.

Извештаји се разматрају од стране надлежних органа општине, а њихови закључци користе се као основ за даље управљање имплементацијом ЛАП-а.

Евалуација и корективне мере

Поред континуираног праћења и годишњег извештавања, предвиђена је и евалуација имплементације ЛАП-а, са циљем да се сагледа укупни степен остварења постављених циљева и ефеката спроведених мера. Евалуација омогућава дубљу анализу утицаја мера на демографске трендове и квалитет живота становништва, као и идентификацију успешних интервенција и области које захтевају додатна унапређења.

На основу резултата евалуације могу се предложити корективне мере, које могу обухватати измену динамике спровођења, приоритизацију појединих активности или унапређење постојећих мера. Оваквим приступом обезбеђује се флексибилност ЛАП-а и његова прилагођеност стварним потребама и променама у локалном контексту.

Табела: Циклус праћења, извештавања и евалуације ЛАП-а

Елемент	Опис
Шта се прати	Реализација мера и активности, остваривање индикатора, обухват корисника, утрошак планираних средстава
Ко прикупља податке	Носиоци активности (органи локалне самоуправе, јавне установе, институције укључене у имплементацију мера)
Ко координира праћење	Општина Бачка Паланка / надлежно координационо тело за популациону политику
Како се прикупљају подаци	Писани извештаји носилаца активности, интерне евиденције, административни подаци, аналитички прегледи
Учесталост праћења	Континуирано током целе године
Врста извештаја	Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а
Коме се извештава	Надлежним органима општине и другим релевантним институцијама
Сврха извештавања	Процена напретка, доношење одлука о корективним мерама, планирање наредних активности
Евалуација	Периодична и завршна анализа ефеката мера и остварења циљева
Исход евалуације	Предлог корективних мера, унапређење постојећих активности, припрема наредног планског периода

Овако дефинисан систем праћења, извештавања и евалуације омогућава транспарентно и одговорно управљање имплементацијом ЛАП-а, као и благовремено прилагођавање мера у складу са уоченим потребама и постигнутим резултатима. На тај начин обезбеђује се континуитет и одрживост популационе политике на локалном нивоу.

12.9 Корективне мере и одрживост

Корективне мере и одрживост представљају важан елемент управљања ЛАП-ом за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028, јер обезбеђују да се документ не посматра као статичан план, већ као инструмент који се развија у складу са реалним потребама локалне заједнице и постигнутим резултатима. У пракси, имплементација мера може бити изложена различитим унутрашњим и спољашњим факторима (финансијска ограничења, организационе промене, миграциони и економски трендови, промене у потребама корисника), због чега је неопходно да постоји јасан механизам за прилагођавање.

Корективне мере

На основу резултата праћења и евалуације – укључујући анализу остварених индикатора, динамике спровођења мера и повратних информација носилаца активности и корисника – могу се предлагати корективне мере са циљем унапређења ефеката ЛАП-а и обезбеђивања његове веће ефикасности. Корективне мере се не уводе као одступање од основне логике ЛАП-а, већ као начин да се постојећи стратешки циљеви и приоритети доследно остварују у реалним околностима.

Корективне мере могу обухватати:

- **Измену динамике спровођења** појединих активности, уколико се утврди да су рокови недовољно реални или да постоје објективне препреке у реализацији (нпр. финансијска ограничења, организациони капацитети, поступци набавки). Ово укључује и могућност да се поједине активности пребаце у наредну годину, уз очување целине мере и њених циљева.
- **Приоритизацију активности унутар мера**, тако да се у условима ограничених ресурса или повећане потребе корисника да предност активностима са највећим потенцијалним утицајем на циљне групе (нпр. подршка младим породицама, услуге за рани развој детета, мере које утичу на економску сигурност младих).
- **Унапређење модела спровођења**, што може подразумевати прецизније дефинисање улога носилаца активности, унапређење процедура, бољу координацију институција, јачање информационих канала и увођење једноставнијих механизма за приступ услугама (нпр. „једно место“ за информисање корисника).
- **Увођење нових интервенција у оквиру постојећих стратешких циљева**, у случају да праћење покаже да одређене потребе нису довољно обухваћене планираним активностима, или да су се појавили нови приоритети током периода имплементације. Овакве интервенције морају остати у оквирима ЛАП-а и бити засноване на валидним подацима, процени ресурса и јасној повезаности са циљевима.
- **Рedefинисање начина праћења и индикатора**, уколико се током имплементације утврди да одређени индикатори нису довољно прецизни, мерљиви или применљиви у локалном контексту. Ово се ради уз очување принципа мерљивости и упоредивости резултата.

Корективне мере се предлажу на основу годишњих извештаја и интерних анализа, а усвајају у складу са надлежностима органа локалне самоуправе, уз консултације са релевантним институцијама. На тај начин, ЛАП добија механизам контролисаног прилагођавања који обезбеђује његову функционалност током целог периода 2026–2028.

Одрживост ЛАП-а

Одрживост ЛАП-а подразумева да мере популационе политике не остану ограничене на период важења документа, већ да се његови резултати и успостављени механизми integriшу у редовно функционисање локалне самоуправе и институција. Посебно је важно да се у области популационе политике обезбеди континуитет, јер демографски трендови и ефекти мера уобичајено постају видљиви у средњем и дугом року.

Одрживост ЛАП-а обезбеђује се кроз следеће кључне механизме:

1. **Интеграција мера у редовне политике и програме.** Мере ЛАП-а треба да буду укључене у редовне програме рада општине, јавних установа и институција, као

и у годишње буџетско планирање. То омогућава да се најуспешније активности наставе и након 2028. године, без потребе за поновним „устпостављањем“ система. Интеграција такође подразумева повезивање мера популационе политике са другим локалним политикама – развојном, социјалном, омладинском, образовном и економском – како би се постигли већи синергијски ефекти.

2. Јачање институционалних капацитета. Одрживост је директно повезана са капацитетима институција да планирају, спроводе и прате мере. То подразумева јасно дефинисане одговорности, унапређење координације, континуитет у раду координационог тела и развој административних и стручних механизма који омогућавају да мере буду спроводиве без прекида. Јачање капацитета укључује и боље управљање подацима, развој интерних евиденција и унапређење сарадње између установа које су кључне за популациону политику.

3. Континуирано прилагођавање мера демографским и друштвеним променама. Популациона политика мора да реагује на промене у потребама становништва, миграционим кретањима, економским околностима и доступности услуга. Зато је одрживост повезана са сталним праћењем демографских показатеља, анализом ефеката мера и унапређењем интервенција тамо где је потребно. Овим приступом ЛАП постаје основ за дугорочни циклус планирања, који се наставља кроз припрему наредних планских докумената.

На овај начин, ЛАП за популациону политику општине Бачка Паланка не представља само план активности за период 2026–2028, већ инструмент који успоставља основу за континуирано и системско деловање у области демографског развоја, у складу са реалним потребама становништва и развојним приоритетима локалне заједнице.

13. Закључак

Локални акциони план за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 представља свеобухватан и системски одговор на изражене демографске изазове са којима се општина суочава. Полазећи од анализе релевантних статистичких показатеља, стратешких докумената, као и примарних података прикупљених од институција и грађана, ЛАП је конципиран као реалистичан, применљив и управљив документ, усмерен на унапређење квалитета живота становништва и стварање подстицајног окружења за останак младих и развој породица.

Документ препознаје да демографски процеси имају сложен и дугорочан карактер и да се не могу решавати изолованим или краткорочним мерама. Зато ЛАП инсистира на интегрисаном приступу, који повезује популациону политику са економским, социјалним, образовним и развојним политикама на локалном нивоу. Посебна пажња посвећена је међусекторској сарадњи, јачању институционалних капацитета и укључивању релевантних актера у процес планирања и имплементације мера.

Стратешки и општи циљеви ЛАП-а јасно су дефинисани и директно произилазе из идентификованих слабости, изазова и потенцијала општине Бачка Паланка. Кроз детаљно разрађен оперативни оквир, ови циљеви су преведени у конкретне мере, активности и индикаторе, што омогућава њихово систематско спровођење и праћење током целог планског периода. Посебна вредност ЛАП-а огледа се у успостављању механизма праћења, извештавања, евалуације и корективних мера, чиме се обезбеђује флексибилност и прилагођавање документа стварним условима и потребама.

Имплементација ЛАП-а по фазама, у периоду од 2026. до 2028. године, омогућава постепено увођење мера, њихово унапређење и консолидацију, као и процену ефеката и припрему основа за наредни плански циклус. На тај начин, ЛАП не представља изолован документ, већ део континуираног процеса планирања и деловања у области популационе политике.

Локални акциони план за популациону политику општине Бачка Паланка за период 2026–2028 поставља основу за дугорочно и одговорно управљање демографским развојем. Његова реализација зависи од посвећености свих укључених актера, али и од континуиране подршке институција и грађана. Усвајањем и доследном применом овог документа, општина Бачка Паланка потврђује своју спремност да демографске изазове препозна као један од кључних развојних приоритета и да на њих одговори на систематичан, одговоран и одржив начин.

САДРЖАЈ**СКУПШТИНА ОПШТИНЕ**

Страна

137 ОДЛУКА о усвајању Локалног акционог плана за популациону политику 2026-2028.	355
---	-----